

Pandemi Doğru Kontrol Edilmeli...

Dünya milletleri olarak korona virüs pandemisiyle uğraştığımız şu günlerde mümkün olduğunca az ölüm ve sakatlıkla bu süreci atlamanın yolu bulaş zincirini kırmak ve elimizdeki sağlık personel havuzunu akıllıca kullanmaktan geçmektedir. Aksi halde yorulmuş, yıpranmış ve enfekte olmuş sağlık çalışanları yanında doluluk nedeniyle kilitlenmiş hastaneler, ihtiyaç duyduğu halde hizmete ulaşamayan bireyler kaçınılmaz olacaktır.

Sorunla Karşılaşmamak İçin Strateji Değişikliği Gerekir

Bu kötü senaryolarla karşılaşmamak için sağlık kurumları (1.,2. ve 3. Basamak) ve diğer hizmet sunan kurumların birlikte faaliyet planları yapması ve kurumlar arası koordinasyonun sağlanması, pandemi esnasında uygun kontrol önlemlerine dair faaliyetlerin etkili bir şekilde uygulamaya geçirilmesi önemlidir. Böylece sağlık hizmetleri ihtiyacının artmasına rağmen kaliteli sağlık hizmeti verilmesi, sağlık hizmetlerinin devamlılığı, enfeksiyondan korunma ve kontrol önlemlerinin alınması sağlanabilir.

Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Daha Doğru ve Etkili Kullanılmalıdır

Pandemi ilk önce 1.Basamağın işidir.2.ve 3. Basamak tanı tedavi yerleridir. Pandeminin Yönetimi 1.Basamağın (Aile Hekimliği ve Halk Sağlığı) işidir. Eksik olan konu budur. Halkla iç içe olan Aile hekimliğidir. Salgın artıyor. 2.ve 3.basamakla uğraşan hiçbir ülke baş edemiyor. Başarı sağlayan 1.Basamak sağlık hizmetini doğru ve yerinde kullanan ülkelerdir.

Bilim Kurulu Birinci Basamak Yaklaşımında Yetersiz Kalmaktadır

Üzülerek görmekteyiz ki Sağlık Bakanlığı Bilim Kuruluna bulaşıcı hastalıklarla savaşın en önemli elemanı olan birinci basamak sağlık hizmetlerini temsil edecek (bir halk sağlığı uzmanı dışında) hiç kimse alınmamış ve hastaneler bazında savaş verilmeye çalışılmaktadır. Bilindiği üzere birinci basamak sağlık kurumları koruyucu ve ilk basamak teşhis, tedavi hizmetleri sunmakla görevlidir. Ancak kurulda alınan tedbirler 1. Basamak sağlık hizmetlerini çok az kapsayan 2. ve 3.basamak sağlık hizmetlerine yönelik tedbirlerdir.

Sağlık Hizmetlerinin Doğru Kullanımı ve Sürekliliği Esastır

Mesela hastaneler şu anda birçok yerde genel sağlık hizmetlerini durdurdu. Acil hariç hizmet vermiyor tedbir kapsamında. Poliklinikler çalışmıyor. Plansız bir şekilde vatandaşlar 1.basamağa (aile sağlığı merkezlerine) yönlendiriliyor. Aile hekimine gidin demek doğru bir yaklaşım değil. Zira 1.basamakta sağlam çocuk, bebek ve gebe takipleri de yapılıyor. Aile Sağlığı Merkezlerinin fiziksel imkanları izolasyona müsait değil. Bakanlığın bu görüşü böyle bir salgında hem vatandaşa hem de biz sağlık çalışanlarına bulaş riskini artırıyor. Zira aile sağlığı merkezlerinde rutini bozmayın deyip bir taraftan da vatandaş aile sağlığı merkezlerine yönlendirmek ancak birinci basamak sağlık hizmetlerinden hiç anlamayan bir yaklaşımdır.

Filyasyon*, Surveyans** ve Hastane Dışı Vaka Yönetimi Aile Hekimlerinin Katılımı Olmadan Yapılamaz.

Bu Yaklaşımdan vazgeçilmez ise artan hasta sayısı nedeni ile fiilyasyon, surveyans, temashılar ve hospitalize edilmesi gerekmeyen hastaların yönetiminde çok ciddi zorlanacağız. Hastaneye hasta gelişinin önü mantıklı bir şekilde kesilmez ise hastaneler enfeksiyonun yayılmasının odağı haline gelebilirler. Bu nedenle kalabalık hastane ortamlarındansa kontrollü ASM'ler enfeksiyonun yayılmasını daha rahat kontrol edebilirler. Ayrıca şu anda ASM'ler tamamen önlemsiz çalışmaya devam ediyorlar. Her gün çok sayıda aile hekimi arkadaş kendisinin de temaslı durumuna geldiğini veya bazıları enfekte olduğunu yazıyor. Hastanelerin COVID(+) ve COVID(-) olarak ayrılması mantıklı. Aynı mantıkla 1.basamakta COVID(+) ve COVID(-) ayrılması ve bu şekilde hizmet vermesi uygun olacaktır. ASM'lerin triyaj yapması, "temaslı", "şüpheli" ve "hafif enfekte" hasta kontrolü yapması daha makul.

Ben COVID miyim diyenin hastaneye gelmesi yerine daha önceden tanıdıkları bir hekimden triyaj almaları daha iyi. Hem triyaj yaygın hale gelir , kalabalıklardan kurtulur enfekte olmayanın da enfekte olmasını engelleriz. Hem de insanların evden çıkıp hastaneye gelmesini engelleriz.

Önerimiz Aşağıda Verilmiştir

Türkiye de 1. basamak sağlık hizmetlerinin önemli bir parçası olan aile sağlığı merkezlerinin Ulusal Pandemi Planlarında yer almadığını gördük. Covid-19 pandemisinin temas-damlacık yoluyla bulaşması ve ne kadar süreceğinin belli olmadığı düşünülürse Aile Sağlığı Merkezlerimizde hizmetin aksamadan sürdürülmesi için planlama yapılması çok önemlidir. Biz Aksaray Aile Hekimleri Derneği olarak pandeminin önemli kilit noktası olan Aile Sağlığı Merkezlerine yönelik olarak eksik olan pandemi planı hazırladık. Yetkililerimize ilettik. Hazırladığımız pandemi planında aile sağlığı merkezlerinin fiziki şartları ve personel sayılarına göre, sunulması gereken hizmetleri sağlıklı bireyleri enfekte etmeden nasıl sunabileceğimizden, mevsimsel hastalıklarla korona virüs enfeksiyonu şüpheli hastaların muayene ve triajlarının nasıl yapılacağından ve böylece ikinci-üçüncü basamak hizmetlerinde meydana gelecek yığılmaların önüne geçebileceğimizden bahsettik.Hastaneye hasta gelişinin önü mantıklı bir şekilde kesilmesi gerektiğinden bahsettik. Bu nedenle kalabalık hastane ortamlarındansa kontrollü Aile Sağlığı Merkezleri enfeksiyonun yayılmasını daha rahat kontrol edebilirler. Bu Nedenle 1.basamakta Aile Sağlığı Merkezleri ile 2.-3. Basamak sağlık kuruluşları arasında covid poliklinikleri oluşturulmalıdır. Ayrıca 112 korona danışma hattı kurulmalı ve Aile Sağlığı Merkezleri ile birlikte teletıp şeklinde triyaj yapması sağlanmalıdır. Ancak bu şekilde Aile Sağlığı Merkezlerinin steril olarak hizmet vermeye devam etmesi uygun olacaktır.

ZAMAN KAYBI CAN KAYBIDIR

Acilen Türkiye de ilk defa Aksaray Aile Hekimleri Derneği Üyelerince hazırlanan pandemi planı mevcut uygulamalara entegre edilmeli, böylece yanlış uygulamayla bulaşın sebebi haline getirilen aile sağlığı merkezleri, hakkettiği yere yani doğru sağlık hizmeti sunan ve pandeminin öncü savaşçıları konumuna getirilmelidir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

Dr.H.Şenol ATAKAN
Aksaray Aile Hekimleri Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

**** T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI COVID-19 (SARS-CoV-2 ENFEKSİYONU) REHBERİ VAKA TANIMI VE VAKA YÖNETİMİ**
III. VAKA TANIMI VE VAKA YÖNETİMİ

Olası Vaka:

A:

- Ateş veya akut solunum yolu hastalığı belirti ve bulgularından en az biri (öksürük ve solunum sıkıntısı), VE
 - Klinik tablonun başka bir neden/hastalık ile açıklanamaması VE
 - Semptomların başlamasından önceki 14 gün içerisinde kendisi veya yakınının yurt dışında bulunma öyküsü
- VEYA

B:

- Ateş veya akut solunum yolu hastalığı belirti ve bulgularından en az biri (öksürük ve solunum sıkıntısı), VE
 - Semptomların başlamasından önceki 14 gün içerisinde doğrulanmış COVID-19 vakası ile yakın temas eden
- VEYA

C:

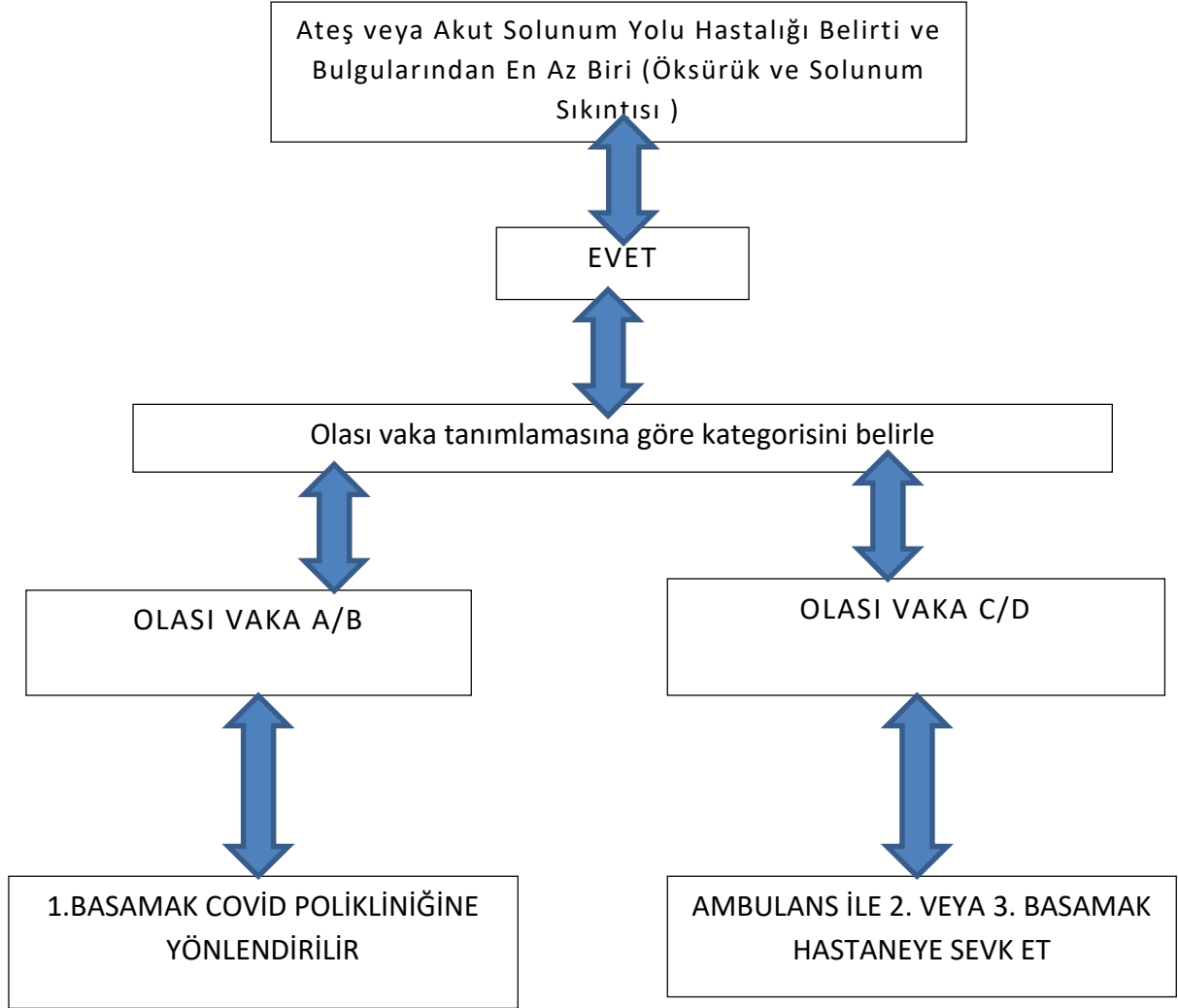
- Ateş ve ağır akut solunum yolu enfeksiyonu belirti ve bulgularından en az biri (öksürük ve solunum sıkıntısı), VE
 - Hastanede yatış gerekliliği varlığı (SARI)* VE
 - Klinik tablonun başka bir neden/hastalık ile açıklanamaması
- *SARI (Severe Acute Respiratory Infections-Ağır Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları)→ son 14 gün içinde gelişen akut solunum yolu enfeksiyonu olan bir hastada, ateş, öksürük ve dispne, takipne, hipoksemi, hipotansiyon, akciğer görüntülemesinde yaygın radyolojik bulgu ve bilinç değişikliği nedeniyle hastaneye yatış gerekliliği
- VEYA

D:

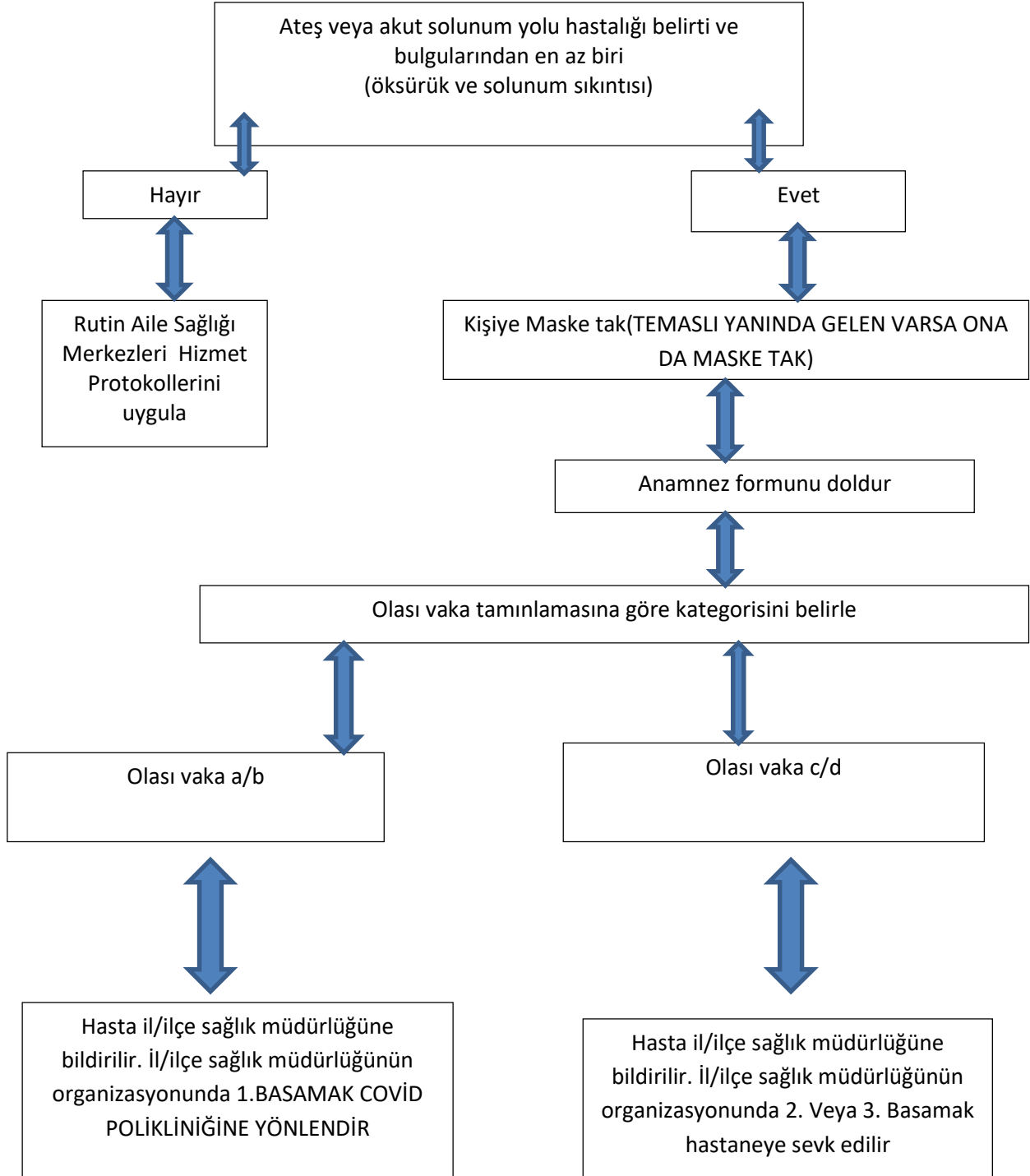
Ani başlangıçlı ateş ile birlikte öksürük veya nefes darlığı olması ve burun akıntısı olmaması

*** 112 KORONA DANIŞMA HATTI VAKA YÖNETİMİ

112 Korona Danışma Hattı Vaka Yönetimi Akış Şeması

Aile Sağlığı Merkezleri Vaka Yönetimi Akış Şeması

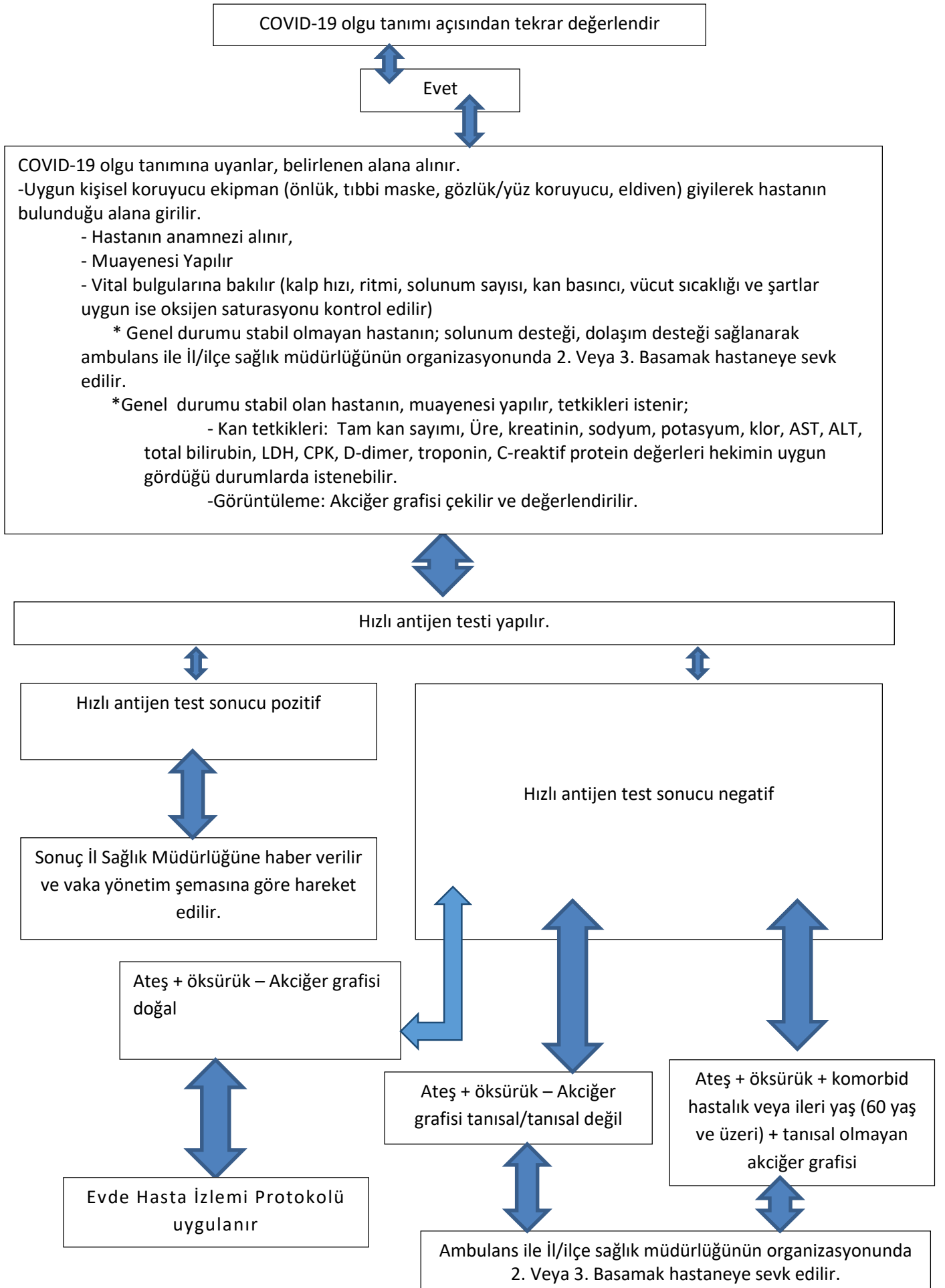

1.BASAMAK COVID POLİKLİNİĞİ;

Verem Savaş Dispanseri-Açsarp-Ketem-Eski hastane binası-Sağlıklı Yaşam Merkezi-Semt Poliklinikleri –Halk Sağlığı Laboratuvar Binası-Okulların ve Gençlik Spor Müdürlüğünün Spor Salonlarında oluşturulmalıdır.

***** 1. BASAMAK COVID POLİKLİNİĞİ VAKA YÖNETİMİ

1. Basamak COVID Polikliniği Vaka Yönetimi Akış Şeması

***** RUTİN AİLE SAĞLIĞI MERKEZLERİ HİZMET PROTOKOLÜ

Rutin Aile Sağlığı Merkezleri Hizmet Protokolü

Raporlu ilaç yazımı	→	S.B. Genelgesi hatırlatılarak eczaneye yönlendir
Muayene	→	Kayıtlı olduğu aile hekimliği birimine yönlendir
Evlilik/Askerlik Sağlık Raporu	→	Kayıtlı olduğu aile hekimliği birimine yönlendir
Sürücü Sağlık Raporu	→	Zorunlu haller dışında ertelenmesi tavsiye edilir
Akli meleke raporu	→	Kayıtlı olduğu aile hekimliği birimine yönlendir
Diğer rapor başvuruları	→	Ertelenmesi tavsiye edilir
Aşı	→	Kayıtlı olduğu aile hekimliği birimine yönlendir
Bebek-çocuk-gebe izlem	→	Kayıtlı olduğu aile hekimliği birimine yönlendir
Kanser taramaları	→	Zorunlu haller dışında ertelenmesi tavsiye edilir
Laboratuvar işlemleri	→	Çok gerekli olmadığı sürece ertelenir